

L'addenda i l'agenda

Un dels factors que tendeixen a impedir que certs noms puguin ésser usats revestint la forma del plural és llur primitiu sentit col·lectiu. Però tard o d'hora, l'afebliment d'aquest valor primitiu, i els nous casos d'aplicació d'aquests noms en els quals pot ésser qüestió d'una pluralitat de conjunts abans difícil de concebre, fan que la majoria d'aquests noms arribin a ésser usats tot naturalment en la forma del plural. És el cas, per exemple, d'un nom com és ara *nòmina*, que no és sinó un plural neutre llatí, és a dir, «els noms», però que, incorporat a les nostres llengües modernes com un femení singular, usem avui pluralitzat sense cap inconvenient d'acord amb les nostres normes de flexió: *les nòmimes*, és a dir, «les relacions de noms».

Dos llatínismes també actualment incorporats a la nostra llengua i que tenen una formació i un valor semblants són *addenda* i *agenda*. Es tracta de les formes de plural neutre de dos adjectius verbals llatins que signifiquen, respectivament, «coses que cal afegir» i «coses que cal fer». Però malgrat aquestes similituds, hom es resisteix encara a usar el primer en la forma del plural mentre que el segon hi és usat habitualment i sense cap inconvenient. Hi ha, és clar, diverses raons que justifiquen aquesta diferència de tractament: *addenda* és un mot d'introducció molt recent en la llengua, sentit encara com un mot llatí, malgrat la seva incorporació al nostre inventari normatiu, que conserva inalterat el seu valor primitiu. En canvi, *agenda*, que segons

Coromines ens va pervenir a través del francès, més que no pas les coses que cal fer designa avui la llibreta o quadern especial on s'anoten aquestes coses, raó per la qual, com a designació d'un objecte que ha esdevingut, és natural que aquest nom sigui usat, quan convé, en la forma del plural. Però nosaltres creiem que *addenda* és també un nom condemnat a ésser usat normalment en plural: la seva inclusió en el diccionari, en què figura un peu d'igualtat amb qualsevol nom català del femení, el fet que ha de passar a designar també el suport material — plec, prospecte, etc. — en què consten les coses que cal afegir i que hom es pugui referir a diversos conjunts d'aquestes coses, han d'emmenar fatalment al seu ús amb la marca normal del plural, tal com s'ha esdevingut amb *agenda*, així com amb *llegenda*, *dienda* i d'altres noms d'origen anàleg, entre ells, per exemple, *seina* — que és, etimològicament, un sinònim de *agenda* —, encara que, com a mot popular o hereditari que és, ha sofert una evolució que l'ha allunyat de la forma original.

Quant a *agenda*, cal dir que actualment ha recuperat, en el llenguatge dels anomenats executius, el seu valor primitiu de «coses que hom ha de fer». *Quina agenda tenim, avui?*, pregunten a la secretària. I la resposta és: *Una entrevista, dues visites, tres reunions, quatre telefonades i un dinar de negocis.*